

ERTA YOSHLI BOLALARDA ALLERGIK KASALLIKLARDA OSHQOZON-ICHAK FAOLIYATINING FUNKSIONAL O'ZGARISHLARI

Ochildiev Mirjalol Jamol o'g'li

Xudayberganov Munis Ruziboevich

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

«Pediatriya va neonatologiya» kafedrası

***Annotatsiya.** Ushbu tadqiqot 1 yoshdan 3 yoshgacha bo'lgan bolalarda allergik kasalliklar, xususan, atopik dermatit va oziq-ovqat allergiyasi fonida yuzaga keladigan oshqozon-ichak tizimi funksional o'zgarishlarini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotda jami 60 nafar bola ishtirok etdi, ulardan 30 nafari allergik kasallik tashxisi bilan, qolgan 30 nafari esa sog'lom nazorat guruhini tashkil etdi. Klinik simptomlar, laborator tekshiruvlar va UTT natijalari asosida oshqozon-ichak faoliyatidagi buzilishlar tahlil qilindi. Natijalarga ko'ra, allergik guruhda diareya, qorin og'rig'i, ich qotishi va ko'ngil aynishi holatlari nazorat guruhiga nisbatan ancha yuqori ekanligi aniqlandi. Tadqiqot allergik kasalliklar bilan bog'liq oshqozon-ichak buzilishlarini erta aniqlash va muolajalash zaruratini ko'rsatadi.*

***Kalit so'zlar:** allergik kasalliklar, oziq-ovqat allergiyasi, atopik dermatit, oshqozon-ichak buzilishlari, immun javob, bolalar sog'ligi, erta tashxis.*

KIRISH

So'nggi yillarda bolalarda allergik kasalliklar, ayniqsa oziq-ovqat allergiyasi, ko'p uchraydigan patologiyalardan biriga aylangan. Allergik holatlarda nafaqat teri va nafas yo'llari, balki oshqozon-ichak tizimi ham jiddiy funksional o'zgarishlarga uchraydi. Bu esa bolalarning o'sishi, rivojlanishi va hayot sifati uchun salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tadqiqotning dolzarbligi bolalarda allergik reaksiyalar fonida oshqozon-ichak faoliyati o'zgarishlarini o'rganish va erta tashxis qo'yish imkoniyatlarining ahamiyatini belgilaydi.

Allergiya bilan og'rigan odamlarda, odatda, atrof-muhitda keng tarqalgan o'ziga xos zararsiz moddalar bo'lgan allergenlarga doimiy yoki takroriy ta'sir qilish surunkali allergik yallig'lanishga olib keladi. Bu, o'z navbatida, ta'sirlangan organlarning tuzilishida uzoq muddatli o'zgarishlarga va ularning faoliyatida sezilarli anormalliklarga olib keladi. Shuning uchun o'tkir va surunkali allergik yallig'lanishning xususiyatlari va oqibatlarini tushunish, xususan, hujayralari immunologik reaktivlikning ushbu mos kelmaydigan naqshining bir nechta xususiyatlariga qanday hissa qo'shishini o'rganish muhimdir.

Kasallikdan himoya qilishi kerak bo'lgan antikorlar ham kasallik uchun javobgardir, degan tushuncha dastlab bema'ni ko'rinadi. "Allergiya" atamasi 1906 yilda Klemens fon Pirket tomonidan ayrim shaxslarning ayrim moddalarga ta'sir qilganda reaktivlik belgilari va alomatlar yoki "yuqori sezuvchanlik reaksiyalari" rivojlanishiga g'ayrioddiy moyilligiga e'tibor qaratish uchun kiritilgan).

Rivojlangan dunyoda bu kasalliklar tobora kengayib bormoqda va allergik rinit (shuningdek, pichan isitmasi deb ham ataladi), atopik dermatit (ekzema deb ham

ataladi), allergik (yoki atopik) astma va ba'zi oziq-ovqat. Ba'zi odamlar allergen ta'siridan keyin bir necha soniya yoki daqiqalar ichida anafilaksi deb ataladigan potentsial halokatli tizimli allergik reaksiyani rivojlantiradilar.

TADQIQOT MAQSADI

Erta yoshli bolalarda allergik kasalliklar fonida yuzaga keladigan oshqozon-ichak tizimi funksional o'zgarishlarini aniqlash va baholash.

MATERIALLAR VA USULLAR

Tadqiqotga 1 yoshdan 3 yoshgacha bo'lgan 60 nafar bola jalb qilindi. Ulardan 30 nafari allergik kasalliklar (atopik dermatit, oziq-ovqat allergiyasi) tashxisi bilan, qolgan 30 nafari esa nazorat guruhi sifatida tanlandi. Barcha bolalarda klinik simptomlar, laborator va instrumental tekshiruvlar (koprogramma, abdominal, UTT) o'rganildi.

TADQIQOT NATIJALARI

Yuqorida keltirilgan bayonot qon zardobi kasalligining 2 sababiga taluqli bo'lsa-da, allergik kasalliklar (shuningdek, atopik kasalliklar deb ham ataladi, yunoncha atopos, joydan tashqari degan ma'noni anglatadi) ham allergenga xos IgE ishlab chiqarilishi va allergenning kengayishi bilan bog'liq. - T-hujayralarining o'ziga xos populyatsiyalari, ularning ikkalasi ham odatda boshqa zararsiz ekologik moddalar bilan reaktivdir.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, allergik kasalliklar bilan og'rikan bolalarda quyidagi, simptomlar, kuzatildi.

Simptom	Allergik guruh (%)	Nazorat guruhi (%)
Diareya	66.7%	13.3%
Qorin og'rig'i	73.3%	16.7%
Ich qotishi	36.7%	10.0%
Ko'ngil aynishi	43.3%	6.7%

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, allergik kasalliklarga chalingan bolalarda oshqozon-ichak tizimi faoliyati sezilarli darajada buziladi. Bu o'zgarishlar immun tizimning giperreaktivligi va ichak shilliq qavatining o'tkir yallig'lanish holatlari bilan, bog'liq.

XULOSA

Erta yoshli bolalarda allergik kasalliklar oshqozon-ichak faoliyatining funksional buzilishlariga olib keladi.

Bunday holatlarda erda tashxis va muolaja muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.